

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Васил Рокоманов,

по конкурс, обявен от Националната художествена академия – София за академичната длъжност „Професор“ по 8.2 Изобразително изкуство /„Моден проект“ и „Модата на ХХ век“/ за нуждите на катедра „Моден дизайн“, обнародван в „Държавен вестник“ - бр. 47 / 24.06.2022.

Единствен кандидат в конкурса е доц. д-р Яна Георгиева Костадинова, редовен преподавател по „История на костюма“ и „Стил и мода“.

Заедно с документите, изисквани от ЗРАСРБ и правилници на НХА, тя представя хабилитационен труд със заглавие „Историческият костюм и неговото място в системата на изкуствата“.

Костадинова завършва специалност “Сценография” на НХА през 1996. 2003 година защитава в същата катедра докторат на тема „Българският моден и театрален костюм в проекциите и естетиката на ар нуво“ и придобива образователна и научна степен „доктор“.

Яна Костадинова има широко междудисциплинарно поле на авторски изяви – в сценографията, модния дизайн и живописа.

През 1999 г. е назначена като сценограф на Драматичен театър „Н. О. Масалитинов“, Пловдив и до днес е активен театрален художник. В материалите по конкурса тя посочва 9 пространствени и костюмни решения за театрални спектакли, поставени от 1995 г. до днес на професионални сцени от известни български режисьори по значими драматургични произведения.

Костадинова е назначена през 2005 г. в НХА за редовен преподавател в катедра “Мода“, а 2009 г. придобива научно звание “Доцент“ и до настоящия момент преподава учебните дисциплини “История на костюма“ и „Стил и мода“. С последователна научно-изследователска дейност тя адаптира успешно сценографските си знания и умения към новата специалност и прави редица публикации в специализирани издания.¹ Сред тях се откроява книгата „Българският и западно-европейският костюм в проекциите и естетиката на ар нуво“,² чиито авторски илюстрации са представени в отделна изложба.

Доц. д-р Костадинова печели признанието на колегите си като реализира отговорни учебни и организационни задачи. Сред най-престижните от тях е ръководството и провеждането на изложба „Мода 15+“, Берлин – 2016, проведена по случай 15 години от създаване на специалността в сегашната ѝ форма. Под научното ръководство на Костадинова успешно са защитили докторати двама възпитаници на НХА.

Днес тя е ръководител на катедра „Моден дизайн“, чиято творческа среда я стимулира за авторски проекти в областта на модата. Нейни изяви като дизайнер – колекции от дрехи и бижута – са представяни с успех на 4 изложби в специализирани галерии.

Паралелно с тези дейности, Яна Костадинова е активен и отлично приет от публиката живописец с актив от 24 изложби, 11 от които са самостоятелни. В годините съм проследил повечето от тези изяви, в

¹ „Пол Поаре в контекста на френския моден дизайн от началото на ХХ в.“, сп. „Текстил и облекло“, 2021; „Историческият костюм – анахронизъм или предизвикателство“, сп. „Изкуство и критика“, 2020; „Творчеството на Мадам Гре в структурата на висшата мода“, сп. „Медии и обществени комуникации“, 2020; Публикация /фотосесия/ в ноемврийския брой на списание „Мода“, 2008. Излиза статията „Стилът ар нуво в силуетите, тъканите и грацията на българския моден костюм“, „Литературен вестник“, 2002.

² Яна Костадинова „Българският и западноевропейският костюм в проекциите и естетиката на ар нуво“, изд. „Булгед“, 2021. ISBN 978-619-91770-0-6

които Костадинова съчета своите сценични интереси с личните си открития в колажа и чистата живопис. Към документите за конкурса са приложени 21 фотографии на картини от нейната последна (засега) самостоятелна изложба „Състояние на цвета“ в галерия „Нова арт спейс“, София, 2022; картини, които са показателни за нейните постижения в абстрактната живопис.

Хабилитационният труд на доц. д-р Костадинова се състои от три части. Първата е теоретичен опит да се дефинира историческия костюм като самостоятелна тема в системата на изкуствата. „Опит“, защото реализацията на чудесната сама по себе си идея е изложена в твърде свободна форма, в която са набелязани малка част от теоретико-естетическите, историческите и др. моменти в тази много обширна и подчертано интердисциплинарна проблематика.

Втората част на труда съдържа 12 костюми за пиесата „Събитие“ от Владимир Набоков, поставена от реж. Кр. Ранков в Драматичен театър Пловдив през 2019 г. Това са авторски проекти и снимки на моменти от спектакъла с реализираните костюми. Интерпретирайки стила сецесион, Костадинова внушава жанровите характеристики на постановъчното решение и индивидуалностите на героите в спектакъла.

Третата част съдържа модна колекция облекла и авторски бижута към тях, вдъхновени от природни форми. Артистични черно-бели фотографии представят елегантни дамски дрехи като силует, конструкция и общо естетическо внушение, а кадрите с детайли

изявяват майсторски използваните техники по създаване на пластични акценти, придали стил и индивидуалност на всеки от костюмите.

Като свободни работи са добавени 30 снимки на илюстрации към книгата “Развитие на западноевропейския костюм през XIX век”³ и 19 картини от самостоятелната изложба “Състояние на цвета”.

Европейският мъжки и дамски костюм от визираната епоха са представени в характерни типове облекла и силуети, съпроводени от убедителни детайли и аксесоари, към чиято материалност е подходено с адекватни изобразителни средства.

Живописната колекция представя последните (засега) търсения на Яна Костадинова, в които тя се е освободила от театралните идиоми, за да навлезе уверено в абстрактната живопис – територия, в която тя има сериозни успехи.

В дух на колегиална коректност отправям две бележки.

Първата се отнася до теоретичната част на хабилитационния труд, която не покрива академичните критерии за научен текст; текст, който няма структура и атрибути на теоретична разработка, а ползваният научен ресурс е твърде беден. Наред с използването на единични и спорни формулировки,⁴ без коментар са оставени естествени за историческия костюм области на проявления, влияние и колаборации – сценичните и екранни изкуства, жанрови форми в пластическите изкуства и др. По мое мнение, отговорният подход към темата изисква

³ Яна Костадинова „Българският и западноевропейският костюм в проектите и естетиката на ар нуво“, изд. „Булгед“, 2021. ISBN 978-619-91770-0-6

⁴ Класификация на изкуствата от Ванслов В.В. *Что такое искусство*. М., 1988. с.255.

много и систематична работа с най-широк кръг международно признати изследвания в различни области на знанието за изкуствата и културата, както и адекватна методология.

И второ: илюстрациите от авторското издание на Костадинова, представени като допълнителни материали, са напълно релевантни на темата „Исторически театрален костюм“ и според мен следва те да се разглеждат като интегрална част на хабилитационния труд, още повече, че те не са били представяни в конкурс като настоящия.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Доц. д-р Яна Георгиева Костадинова е утвърден сценограф, дизайнер и изявен преподавател със значими професионални, научно-творчески, артистични и организационни постижения. Нейният хабилитационен труд има много добра научно-приложна стойност, най-вече в творческите постижения в костюмографията и модния дизайн.

Препоръчвам уважаемото Научно жури да присъди на доц. д-р Яна Костадинова академичната длъжност „Професор“ по 8.2 Изобразително изкуство /„Моден проект“ и „Модата на XX век“/.

С уважение:

Проф. д-р Васил Рокоманов